पोखरा महानगरपालिका
गण्डकी प्रदेश, कास्की

संस्थागत क्षमता विकास योजना
अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन
फाल्गुण, २०७६

पोखरा महानगरपालिका
संस्थागत क्षमता विकास योजना

१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले प्रदान गरेका अधिकारहरु सहित स्थापित भएका स्थानीय सरकारहरुले आफ्नो भूमिका सशक्त ढंगवाट निर्वाह गर्न तथा जवाफदेहितालाई दिगो ढंगले वहन गर्न काम गर्ने तौरतरिका, शैली र चिन्तनमा परिवर्तित सन्दर्भ अनुसार परिवर्तन गर्नु आवश्यक छ । संवैधानिक व्यवस्था अन्तर्गत नयाँ संघीय शासकीय संरचना अनुसार स्थापना भएका स्थानीय सरकारहरुलाई विगतमा केन्द्रीय सरकारद्वारा कतिपय विषयगत कार्यालयहरु मार्फत प्रदान गरिएका सेवाहरु समेत हस्तान्तरण गरिएको छ । यसले गर्दा, विगतका स्थानीय निकायहरुको तुलनामा नयाँ संरचना अनुसार स्थापना भएका स्थानीय सरकारहरुलाई वित्तीय स्रोत साधनका अतिरिक्त बढी अधिकार तथा जिम्मेवारी प्राप्त छ । दिगो विकासका लक्ष्यहरु हासिल गर्ने, सुखी र समृद्ध नेपाल निर्माण गर्ने र सामाजिक न्याय स्थापित गरी समतामूलक समाज स्थापना गर्ने अभिभारा भएको स्थानीय सरकारले आफ्नो कार्य सम्पादन स्तरको सुधारमा धेरै प्रयत्न गर्नुपर्ने देखिएको छ । परिवर्तित सन्दर्भ अनुसारको जिम्मेवारी पूरा गर्न स्थानीय सरकारहरुमा उपयुक्त संस्थागत व्यवस्थाको स्थापना, आवश्यक कर्मचारीहरुको प्राप्ति, प्राप्त अधिकारक्षेत्रमा सेवा प्रदान तथा योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन पद्धतिमा निरन्तर सुधार ल्याउन जरुरी हुन्छ । यसका लागि स्थानीय सरकारका अवयवहरु (संस्थागत र संगठनात्मक व्यवस्था, मानव संसाधन तथा भौतिक पूर्वाधार) को क्षमतामा उल्लेखनीय सुधार ल्याउन आवश्यक छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहहरुलाई विकेन्द्रीकरण र स्थानीय स्वायत्त शासनको मर्म अनुरुप स्थानीय नेतृत्वलाई स्थानीय विकास, सेवा प्रवाह र कानूनी शासनको अधिकार र जिम्मेवारीको व्यवस्था गरेको छ । रुपान्तरणकारी, दक्ष, सबल र सक्षम स्थानीय तहहरुबाट मात्र स्थानीय विकास, प्रभावकारी सेवा प्रवाह र स्थानीय सुशासनमा गुणात्मक परिवर्तन सम्भव देखिन्छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ११ को (ङ) मा स्थानीय सेवाको व्यवस्थापनका लागि संगठन विकास, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा बृत्ति विकासको व्यवस्था गरिएको छ । यिनै पक्षहरुलाई समेटी, नगरपालिकाले निर्वाह गर्नुपर्ने जिम्मेवारी कुशलतापूर्वक सम्पन्न गर्न संस्थागत क्षमता विकास योजना तयार गरी त्यसलाई क्रमशः कार्यान्वयनमा लैजानुपर्ने आवश्यकता महशुस भई बेलायत सरकारको दातृ निकाय DFID को सहयोगमा सञ्चालित सुदृढ - NURP (Nepal Urban Resilience Project) परियोजनाको सहयोगमा पोखरा महानगरपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास योजना तयार गरिएको छ ।

महानगरपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास योजना तर्जुमाका क्रममा मूलतः महानगरपालिकाकै माग र केही आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकासको अवधारणा अबलम्बन गरिएको छ । राष्ट्रिय नीति, कार्यक्रम तथा मुद्दाहरु कार्यान्वयन गर्नको लागि आवश्यक क्षमता आपूर्तिमा आधारित अवधारणा अन्तर्गत छ भने नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुले आवश्यकता महशुस गरेका क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू मागमा आधारित अवधारणा अनुसार छन् ।

२. क्षमता विकास योजनाको लक्ष्य

यो क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयनबाट मूलतः देहायका दुई लक्षहरु हासिल हुनेछन्:

१. महागरपालिकाको राजनीतिक नेतृत्व सहितको सम्पर्ण जनशक्तिको कार्यगत दक्षता अभिबृद्धि गरी नगर सुशासनलाई टेवा पुर्याउने ।
२. महानगरपालिका र यसका सहयोगी निकायहरुको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरी विकास व्यवस्थापन तथा सार्वजनिक वस्तु तथा सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, गुणस्तरीय र पारदर्शी बनाउने ।

३. क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य

उल्लिखित लक्ष पूर्तिका निमित्त महानगरपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमाको उद्देश्य निम्नानुसार निर्धारण गरिएको छः

१. महानगरपालिकाको समग्र आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा संस्थागत विकासकालागि सहभागितात्मक विधिवाट सही योजना तथा कार्यक्रमहरुको पहिचान गर्ने ।
२. योजना तथा कार्यक्रमहरु कम लागत तथा समयमा सम्पन्न भई तिनको परिणाम तथा प्रभावमा दिगोपना ल्याउने ।
३. योजना तथा कार्यक्रमलाई सम्पन्न गर्ने अवधिका कमी आउनुका साथै सम्पादित कार्यको गुणस्तरमा पनि सुधार ल्याउने ।
४. महानगरपालिकाको स्रोत साधनको परिचालन क्षमतामा सुधार ल्याउने ।
५. महानगरपालिकावाट प्रदान गरिने सेवा सुबिधाका सम्वन्धमा नागरिकहरुवाट आउने गुनासाहरुमा कमी ल्याउने ।
६. स्थानीय विकास प्रक्रिया तथा सेवा एवं सुविधामा अल्पसंख्यक एवं सीमान्तीकृत समुदाय तथा पिछडिएको तथा आर्थिक रुपले विपन्न वर्गको पहुँच वृद्धि गरी लैंङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण, उत्थानशीलता तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन अवधारणाको कार्यान्वयनलाई मूर्त रुप दिने ।

४. योजनाको अवधारणा तथा औचित्य

महानगरपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्नुका कारणहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्:

- संविधानद्वारा प्रदत्त अधिकार र जिम्मेवारीहरुलाई कुशल ढंगवाट सम्पादन गरी नागरिकहरुलाई छिटो, छरितो, कम झन्झटिलो, पारदर्शी र गुणात्मक सेवा प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी र जवाफदेहीता स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्रमा रहेको,
- स्थानीय सरकारबाट संचालन गरिने सामाजिक, आर्थिक, वातावरणीय गतिविधि तथा पूर्वाधार विकास निर्माणका कार्यहरुलाई दिगो र परिणाममुखी बनाउनु महानगरपालिकाको कानुनी र नैतिक दायित्व समेत रहेको,
- स्थानीय सरकारका अधिकार र जिम्मेवारीहरु कुशल रुपमा सम्पादन गर्न विभिन्न पदीय जिम्मेवारीमा रहेका निर्वाचित प्रतिनिधिहरु र कर्मचारीहरुको क्षमता विकास गर्न आवश्यक रहेको,
- विकास प्रशासनका विभिन्न नवीनतम आयाम, प्रविधि र मान्यता अनुसार स्थानीय सरकारलाई क्रमिक रुपमा ज्ञान, सीप र प्रविधियुक्त बनाउदै नागरिकहरुको आशा र अपेक्षा अनुसार काम गर्न सक्ने गरी स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास गर्न आवश्यक रहेको,
- नयाँ विषयमा आपूर्तिमा आधारित र आवश्यकता बोध गरेका क्षेत्रमा मागमा आधारित ज्ञान, सीप र मनोबृत्ति विकास गरी जनउत्तरदायी शासन प्रणाली स्थापित गर्न आवश्यक रहेको ।

५. क्षमता विकास योजना तर्जुमा विधि

प्रस्तुत क्षमता विकास योजना तर्जुमाका क्रममा यस सम्वन्धी उपलब्ध विभिन्न दस्तावेजहरुको अध्ययन तथा सूचना संकलन ढाँचा तयारी, महानगरपालिकाका सूचनाहरु संकलन तथा विश्लेषण र कार्यशाला गोष्ठीवाट प्राप्त सूचनाहरुलाई आधार लिइएको थियो । यी विधि र प्रक्रियाको विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम छः

५.१ **दस्तावेजहरुको अध्ययन तथा सूचना संकलनका लागि ढाँचाहरुको तयारीः** निम्न दस्तावेजहरुको अध्ययन गरी क्षमता विकास योजना सम्वन्धी अभिमुखीकरण तथा क्षमता विकास योजना तर्जुमाको सूचना संकलन फारामहरु तयार गरिएको थियो ।

– स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
– स्थानीय सरकारको संस्थागत स्वमूल्यांकन कार्यविधि, २०७५
– नगरपालिका क्षमता विकास कार्यविधि, २०६६
– स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५
- ToolKit for Capacity Development, EurpoeAid, 2010
- Metropolitan Governance: A Framework for Capacity Assessment, giz, 2016
- NEPAL: Capacity Needs Assessment for the Transition to Federalism, MoF, 2019
- Capacity Assessment Methodology User's Guide, UNDP, 2008

५.२ **क्षमता विकास योजना तर्जुमा प्रक्रियाबारे अभिमुखीकरणः पोखरा** महानगरपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमा प्रक्रियाको शुरुवातमा महानगरपालिकाका प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, महाशाखा तथा शाखा प्रमुखहरु र वडा सचिवका प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा २०७६ माघ २६ गते दिउसो आधा दिनको अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । कार्यक्रममा ५७ जनाको सहभागिता रहेको थियो । अभिमुखीकरण कार्यक्रममा नगरपालिकाको परिवर्तित भूमिका पुरा गर्न आवश्यक हुने क्षमता विकासका क्षेत्रहरु तथा मागमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकता पहिचान फाराम प्रस्तुत गरी सो उपर छलफल गरिएको थियो ।

५.३ **मागमा आधारित संस्थागत क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखाः** मागमा आधारित क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचानका लागि सहभागीहरुलाई विषयक्षेत्रगत रुपमा ९ वटा समूह, सेवा केन्द्रहरुका लागि १ वटा समूह तथा वडाका लागि १ वटा समूह समेत जम्मा ११ समूहमा विभाजन गरी स्व–

मूल्यांकन विधिबाट संस्थागत क्षमता लेखाजोखाको प्रक्रियाद्वारा क्षमता विकासका क्षेत्रहरु र सोका लागि आवश्यक कियाकलापहरुको विवरण संकलन गरिएको थियो । फारामको नमूना **अनुसूची १** मा दिइएको छ ।

५.४ **नेतृत्व तहको क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखाः** महानगरपालिकाका प्रमुखसंग भएको छलफल तथा उपप्रमुखवाट तयार गरिएको फाराम बमोजिम स्व–मूल्यांकन विधिबाट नेतृत्व तहको क्षमता लेखाजोखा गरी क्षमता विकासका क्षेत्रहरु पहिचान गरिएको थियो । फारामको नमूना **अनुसूची** २ मा दिइएको छ ।

५.५ **आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखाः** महानगरपालिकाका कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुवाट स्पष्ट रुपमा पहिचान नभएका तर कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक महत्वपूर्ण कार्यहरु पहिचान गरी क्षमता विकास आवश्यकताको निर्धारण गरिएको थियो । यसका लागि निम्न कार्यहरु गरिएको थियोः

– महाशाखा/शाखा प्रमुखहरुसंग थप छलफल तथा कार्यसम्पादन अवस्थाको अवलोकन तथा अध्ययन,
– महानगरपालिकाले सम्पादन गरेका कार्यहरुको समीक्षा,
– नयाँ अवधारणा, नीति तथा सूचना प्रविधिको उपयोगको अवस्था
– महानगरपालिकाका दस्तावेजहरुको अध्ययन

५.६ **सूचना संकलन तथा विश्लेषणः** महानगरपालिकाद्वारा स्व–मूल्यांकन विधिबाट संकलन गरिएका सूचनाहरु र आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा तथा विश्लेषणको आधारमा क्षमता विकासका लागि आवश्यक कियाकलापहरुको पहिचान, समयसीमा तथा आवश्यक बजेट अनुमान सहितको मस्यौदा तयार गरी सुझावका लागि पेश गरी सुझाव संकलन गरिएको थियो ।

उल्लिखित विधि र प्रक्रियालाई अवलम्वन गरी महानगरपालिकाको विद्यमान अवस्थाको विश्लेषणको आधारमा क्षमता विकास योजनाले हासिल गर्न चाहेका उद्देश्यहरु निर्धारण गरी क्षमता विकास योजना तथा सोका लागि आवश्यक बजेटको अनुमान सहितको प्रतिवेदनको मस्यौदा तयार गरिएको छ ।

६. वर्तमान अवस्था

महानगरपालिकाको क्षमता विकासको विद्यमान अवस्थालाई निम्न चार भागमा विभाजन गरी चित्रण तथा विश्लेषण गरिएको छः

६.१ **भौतिक स्रोत साधनः** संस्थाको भूमिकालाई कम लागतमा प्रभावकारी रुपले सम्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कार्यस्थान तथा कार्यालय सामग्री, सवारी साधन, मेसिन तथा उपकरण र सूचना तथा संचार प्रविधिको वर्तमान अवस्थालाई यस अन्तर्गत राखिएको छ ।

कार्यस्थानः हालको महानगरपालिकाको मुख्य कार्यालय पुराना भवनहरुमा सञ्चालनमा रहेको छ, जुन जीर्ण तथा भूकम्पीय दृष्टिकोणले असुरक्षित देखिन्छ । यी भवनहरुमा कार्यकक्षको अभाव छ भने कार्यालयको शाखाहरुको लेआउट व्यवस्थित छैन । पार्किङ्ग, वस्ने स्थान लगायत कार्यालय स्थानको कमी भएकोले कार्य वातावरण सहज भएको देखिदैन । यसका अतिरिक्त महानगरपालिका अन्तर्गतका

केही महाशाखाहरु (शिक्षा, कृषि, पशु) मुख्य कार्यालयभन्दा बाहिर महानगरपालिकालाई हस्तान्तरण भई आएका भवनहरुमा रहेका छन् । स्वास्थ्य महाशाखा र सार्वजनिक खरिद शाखा भाडामा लिईएको भवनमा रहेका छन् भने वारुणयन्त्र, फोहरमैला व्यवस्थापन शाखा नगरपालिकाको छुट्टै भवनमा रहेको छन् । यसले महानगरपालिकाको कार्यलाई व्यवस्थित रुपले सञ्चालन गर्न उपयुक्त स्थानको खोजी गरी पर्याप्त सेवाग्राही मैत्री कार्यस्थान, शिशु स्याहार केन्द्र, बैठक कक्ष, तालिम कक्ष र सभाहल सहितको सुरक्षित भवनको निर्माण कार्य अघि बढाउन आवश्यकता देखिन्छ, यद्यपि महानगरले आ.व. २०७६।७७ मा सोको लागि बजेट विनियोजन गरेको छ । साविकमा गाउँ विकास समितिवाट महानगरपालिकाको वडामा रुपान्तरण भई आएका २० वटा वडाहरुमा नयाँ स्वास्थ्य चौकी तथा कृषि प्रसार सेवा केन्द्रको लागि भवनहरु निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ । महानगरपालिकाका प्रायजसो वडाहरुको आफ्नै भवन रहेकोछ, कतिपय चालु बर्षमा निर्माणको प्रकृयामा रहेका छन् ।

कार्यालय सामग्रीः हाल महानगरपालिकाका महाशाखा, शाखा तथा वडाहरुमा आवश्यक पर्ने न्यूनतम कार्यालय सामग्रीहरु जस्तो फर्निचर, कम्प्युटर/ल्यापटप, प्रिन्टर, फोटोकपी, टेलिफोन आदि विद्यमान छन् । महानगरपालिकाले संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण प्रतिवेदन पारित गरी सो अनुसार विभिन्न विभाग, महाशाखा तथा शाखाहरुलाई उपयुक्त हुने गरी विद्यमान कार्यस्थानको पुन लेआउट गरी आवश्यक कार्यस्थान सहितको फर्निचर तथा कार्यालय सामग्रीको व्यवस्था गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । त्यसै गरी वडा तथा सेवा केन्द्रको कार्यालय सामग्रीको आवश्यकता अध्ययन गरी सो अनुसार कार्यालय सामग्रीहरु क्रमशः उपलब्ध गराउदै जानु पर्ने देखिन्छ ।

सवारी साधनः महानगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा २ वटा महाशाखालाई चार पाङ्ग्रे सवारी साधन उपलब्ध गराइएको छ । यसका अतिरिक्त, अन्य महाशाखा तथा फिल्डमा काम गर्ने प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई मोटरसाइकल उपलब्ध गराइएको छ । नगरपालिकाका वडाका सचिवहरुलाई मोटर साईकल उपलब्ध गराइएको छ । नगरपालिकाको काममा सहजता ल्याउन प्रत्येक विभाग वा महाशाखाको कार्य सञ्चालन तथा अनुगमनको लागि एक वटा चार पाङ्ग्रे सवारी साधन उपलब्ध गराउन आवश्यक देखिन्छ ।

मेसिन तथा उपकरणः महानगरपालिकासंग फोहरमैला व्यवस्थापनकोलागि टिपर – ८ वटा, सक्सन तथा जेटिङ्ग मेसिन – २ वटा, सेप्टेज कलेक्टर – २ वटा, लोडर – २ वटा, ब्याक हो – २ वटा, ट्रयाक्ट डोजर – २ वटा र ट्रयाक्टर – २ वटा रहेका छन् । आगलागी नियन्त्रणको लागि ५ वटा वारुणयन्त्रहरु रहेका छन् । नगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापन, वातवरण संरक्षण तथा आगलागी नियन्त्रणको लागि थप आधुनिक उपकरणहरुको आवश्यकता देखिएको छ भने स्वास्थ्यजन्य फोहर व्यवस्थापनको लागि आवश्यक उपकरणको आवश्यकता महशुस गरिएको छ । यसका अतिरिक्त निर्माण सामग्रीहरुको गुणस्तर परीक्षणको लागि प्रयोगशाखा उपकरणहरुको व्यवस्था गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

सूचना तथा संचार प्रविधिः महानगरपालिकामा सूचना प्रविधि शाखा स्थापना भई कार्य सम्पादन भई आएको छ । महानगरपालिकाले आफ्नो वेवसाइटलाई व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गरिरहेको छ । नगरपालिकाको कार्यसम्पादनमा सहजताका लागि कम्प्युटर सफ्टवयर प्रणालीहरु स्थापना गरी वडामा समेत प्रयोगमा ल्याइएको छ । सूचना तथा संचार प्रणालीमा सुधार ल्याउन Cloud Based Data Storage System, समान सफ्टवयरहरुलाई एक आपसमा लिङ्क गर्ने, आवश्यक थप सफ्टवयर प्रणालीको स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याउने तथा कार्यालयको आन्तरिक संचारको लागि

इन्टरकमको आवश्यकता महशुस भएको छ । महानगरमा हाल सञ्चालनमा रहेका कम्प्युटर सफ्टवयरहरु निम्न अनुसार छन्:

तालिका १: महानगरपालिकामा सञ्चालनमा रहेका कम्प्युटर सफ्टवयर प्रणालीहरु

सफ्टवयरको नाम	सफ्टवयर निर्माता	सफ्टवयरले समेटेको कार्यहरु
विद्युतीय नक्सा इजाजत प्रणाली	Technology Sales	नक्सापास अभिलेख प्रणाली (नगरपालिका, सेवा केन्द्र र वडामा समेत सञ्चालन)
विद्युतीय हाजिरी	Perfect Active solutions	कर्मचारीको हाजिरी तथा कर्मचारीको तलबी फाराम तयारी
Sub-national Treasury Regulatory Application (SUTRA)	म.ले.नि.का.	बजेट तथा लेखा व्यवस्थापन
आय लेखा सफ्टवयर	सांग्रिला	आन्तरिक आय व्यवस्थापन वडा समेतमा सञ्चालन
जिन्सी व्यवस्थापन		जिन्सी सामानको अभिलेख तथा भण्डार व्यवस्थापन
विद्युतीय अभिलेख	आफै	पुराना अभिलेखहरुको विद्युतीय अभिलेख राख्न
District Health Information System-2	स्वास्थ्य सेवा विभाग	जनस्वास्थ्य शाखा
Education Management Information System (EMIS)	शिक्षा विभाग	शिक्षासंग सम्वन्धित तथ्यांक
www.docr.gov.np	नेपाल सरकार	घटना दर्ता
www.docr.gov.np	नेपाल सरकार	सामाजिक सुरक्षा भत्ता अभिलेख
www.bolpatra.gov.np	सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय	E bidding system

स्रोतः पोखरा महानगरपालिकावाट प्राप्त विवरण

६.२ **नीति, योजना, कानून, कार्यविधि र पद्धतिः** महानगरपालिकालाई प्राप्त अधिकारहरुको व्यवस्थित तथा संस्थागत रुपमा कार्यान्वयन गर्न विधि तथा प्रणालीको स्थापना गर्नु आवश्यक हुन्छ । यसका लागि आवश्यक नीति, ऐन-नियम, कार्यविधि, योजना आदि तर्जुमा गरी कार्यान्वयमा ल्याउनु जरुरी हुन्छ । त्यसैगरी सम्पादन गरिने कार्यलाई व्यवस्थित रुपले सम्पादन गर्न तथा सबैमा एउटै बुझाइ ल्याउन प्रणाली निर्धारण गर्नु पनि उत्तिकै आवश्यक हुन्छ । कार्यप्रणाली अन्तर्गत कार्य सम्पादन प्रणाली, कार्य वातावरण, संचार, समन्वय जस्ता पक्ष समावेश हुन्छन् । यसै सन्दर्भमा नगरपालिकाले तर्जुमा गरेका विधि तथा कार्यप्रणालीहरुको विद्यमान अवस्थाको विश्लेषण गरिएको छ:

नीति तथा रणनीतिः महानगरपालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाको क्रममा वार्षिक रुपमा नीति तथा कार्यक्रम तर्जमा गरिआएको छ । यसका अतिरिक्त नगरपालिकाले सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति २०७४, विज्ञापन बोर्ड तथा प्रचार सामाग्री नियमन गर्ने नीति २०७४, कृषि नीति २०७४, पशुपन्छी पालन नीति २०७४ र स्वास्थ्य नीति २०७४ तर्जुमा गरेको छ । नगरपालिकाको विकासलाई थप समावेशी, फोहरमैला व्यवस्थापन तर्फ उन्नत, जलवायु परिवर्तन-अनुकूल तथा

विपद-उत्थानशील वनाउन आवश्यक नीति तथा रणनीति तर्जुमा गर्नुपर्ने आवश्यकता महशुस गरिएको छ ।

मध्यकालीन योजना तथा गुरु योजनाः महानगरपालिकाको नगर यातायात गुरु योजना तर्जुमाको क्रममा रहेको छ, भने आ.व. २०७६।७७ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा डिजिटल सिटी गुरु योजना, भू उपयोग योजना तथा ढल गुरु योजना तयारी कार्यलाई समावेश गरिएको छ । महानगरले शुरुवात गरेका गुरु योजनाहरु सम्पन्न गरी त्यसको आधारमा बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक देखिन्छ । महानगरपालिकाद्वारा मझौला स्तरका केही पूर्वाधार योजनाहरु (महानगर भवन, आधुनिक बसपार्क) को विस्तृत परियोजना प्रस्तावहरु पनि तयार गरिएका छन् । महानगरपालिकाले तयार गरेका योजनाहरु तथा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन कार्यान्वयनको लागि महानगरको मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गरी सो को आधारमा बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्ने आवश्यकता महशूस भएको छ । यसका अतिरिक्त महानगरले आवधिक नगर विकास योजना तर्जुमा गरी विषयगत क्षेत्रहरु (स्वास्थ्य, विपद, कृषि तथा पशु, पर्यटन, फोहरमैला व्यवस्थापन) को विकासका लागि थप योजनाहरु तर्जुमा गर्न आवश्यक देखिन्छ । साथै नगरको दिगो विकासकालागि शहरी पूर्वाधारहरुको संचालन तथा मर्मत सम्भार योजना, राजस्व सुधार योजना, आर्थिक विकास योजना जस्ता योजनाहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने आवश्यकता महशुस भएको छ ।

ऐन, नियम, मापदण्ड तथा कार्यविधिः महानगरपालिकाले २०७६ माघ सम्ममा ५३ वटा ऐन, नियमावली तथा कार्यविधिहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ, यद्यपि, यसको गुणस्तरमा सुधार गरी कानूनमा भएका व्यवस्थाहरुलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन थप प्रयासहरु गर्नुपर्ने आवश्यकता महशुस गरिएको छ । यसका अतिरिक्त, नगरपालिकाको कार्य सम्पादनका लागि थप ऐन, नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा गर्नुपर्ने आवश्यकता महशूस गरिएको छ । नगर सभा तथा नगरपालिकाले पारित गरेका मौजुदा ऐन, नियम, कार्यविधि तथा मापदण्डहरु निम्न अनुसार रहेका छन्:

तालिका २: महानगरपालिकावाट पारित भएका कानूनहरु (२०७६ माघ सम्म)

काम, कर्तब्य र अधिकारको क्षेत्र	मौजुदा ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका तथा मापदण्ड	कार्यान्वयमा नआएका तर उपलब्ध भएका नमूना ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका तथा मापदण्ड
नगर प्रहरी	– नगर प्रहरी व्यवस्थापन ऐन, २०७५	
सहकारी संस्था	– सहकारी ऐन, २०७५ – सहकारी नियमावली, २०७४	
एफ एम सञ्चालन		
स्थानीय कर, सेवा शुल्क तथा दस्तुर	– विज्ञापन बोर्ड तथा प्रचार सामाग्री नियमन गर्ने नीति, २०७४ – आर्थिक ऐन, २०७४, २०७५, २०७६ – सम्पत्ति कर र भूमीकर (मालपोत) व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५	– व्यवसाय कर सम्बन्धी कार्यविधि – घरवहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि – स्थानीय सरकारको कर तथा गैरकर सम्बन्धी कानून
स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन	– नगर कार्यपालिका (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ – नगर कार्यपालिकाको कर्मचारी आचार संहिता, २०७५	– स्थानीय सरकारमा करारमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि

स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख संकलन		
स्थानीयस्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना	– सार्वजनिक-निजी साझेदारी नीति- २०७४ – पूर्वाधार विकास व्यवस्थापन ऐन, २०७५ – सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धी ऐन, २०७४ – सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धी नियमावली, २०७५ – शहरी योजना आयोग गठन तथा सञ्चालन सम्बन्धी नियमावली, २०७४ – स्मार्ट सिटि हव परियोजना सञ्चालन कार्यविधि, २०७४ – "घ" बर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ – उपभोक्ता समिति गठन, संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५	
आधारभूत र माध्यमिक क्षिक्षा	– शिक्षा नियमावली, २०७४ – संस्थागत विद्यालय छात्रवृत्ति वितरण कार्यविधि, २०७५ – पोखरा महानगरपालिकाको अनौपचारीक शिक्षा शिक्षण सहयोग सञ्चालन निर्देशिका, २०७५	
आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ	– स्वास्थ्य नीति, २०७४ – अस्पताल व्यवस्थापन समिति गठन निर्देशिका, २०७५ – स्वास्थ्य संस्था दर्ता, नवीकरण, स्तरोन्नति तथा सेवा थप सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५	
स्थानीय वजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता	– फोहोरमैला व्यवस्थापन नियमावली – बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७४	– नदी तथा अन्य सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाइ सम्बन्धी कार्यविधि – स्थानीय वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन
स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक र सिँचाइ		
सभा, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन	– न्यायिक समितिले उजुरीको कारवाही किनारा गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधिका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन - २०७४ – विधायन समिति नियामावली, २०७४ – नगर सभा संचालन कार्यविधि, २०७४	
स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन		
जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपुर्जा वितरण		
कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य, सहकारी	– कृषि नीति, २०७४ – पशुपन्छी पालन नीति, २०७४ – पशु विकास कार्यक्रम अनुदान कार्यविधि, २०७५	
जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्तहरुको व्यवस्थापन	– अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि, २०७५	
वेरोजगारको तथ्यांक संकलन		
कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण	– कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७४	

खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना, बैकल्पिक उर्जा	– उर्जा विकास सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५	
विपद व्यवस्थापन	– विपद व्यवस्थापन ऐन, २०७५ – विपद व्यवस्थापन कोष सञ्चालन नियमावली, २०७५	– उत्थानशील स्थानीय समुदायका लागि रणनीति – गाउँ/नगरपालिका आपतकालिन कार्यसञ्चालन विधि
जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण		
भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास		
खेलकुद तथा पत्रपत्रिका	– खेलकुद विकास ऐन, २०७५ – पोखरा पत्रकार कल्याणकारी कोष सञ्चालन निर्देशिका, २०७५	
वन, जंगल, वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता		
सामाजिक सुरक्षा र गरिवी निवारण	– बालवालिकाको अधिकार व्यवस्थित गर्ने ऐन २०७४ – उप-प्रमुखसंग महिला कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि-२०७४ – नगर युवा परिषद् सञ्चालन कार्यविधि, २०७५	– वालकल्याण गृह कार्यविधि – वाल विवाह विरुद्ध कार्यक्रम सञ्चालन खर्च कार्यविधि – सडक बालबालिका व्यवस्थापन खर्च कार्यविधि – गरीबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि
व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह, तथ्यांक		
प्राकृतिक स्रोतवाट प्राप्त रोयल्टी		
सवारी साधन अनुमति		
संघसंस्था दर्ता तथा नविकरण	– गैरसरकारी संस्था (संचालन तथा व्यवस्थापन) निर्देशिका,२०७४	
भूमि व्यवस्थापन		
कार्यविभाजन र कार्य सम्पादन	– सुशासन ऐन, २०७५ – नगर कार्यपालिका निर्णय आदेश र अधिकारपत्रको प्रमाणीकरण (कार्यविधि) नियमावली, २०७४ – प्रमाणीकरण (कार्यविधि) नियमावली, २०७४ – पदाधिकारीहरुको आचार संहिता, २०७५ – कार्यसम्पादन नियमावली, २०७४ – स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४ – बैठक सञ्चालन कार्यविधी-२०७४	– स्थानीय सरकारको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन
भवन निर्माण तथा सडक सम्वन्धी व्यवस्था	– मापदण्ड सम्बन्धी बनेको आवश्यक नियम, २०७५ – नक्सापास परामर्श सेवा कार्यविधि, २०७५ – पोखरा महानगरपालिका भवन नियमित तथा अभिलेखीकरण सम्वन्धी कार्यविधि, २०७६	–
स्थानीय सञ्चित कोष	– आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७५ – विनियोजन ऐन, २०७४, २०७५ – तालिम, गोष्ठी,कार्यशाला तथा अध्ययन भ्रमण खर्च सम्वन्धी निर्देशिका, २०७४ – लेखा समितिको कार्यविधि, २०७६	– सार्वजनिक खरिद नियमावली

आकस्मिक कोष		

स्रोतः पोखरा महानगरपालिकाको वेब साईटः http://www.pokharamun.gov.np/act-law-directives

६.३ **मानव संसाधनः** महानगरपालिकाको भूमिका सही तरिकाले पुरा गर्नको लागि आवश्यक संख्यामा सहि क्षमता भएका जनशक्ति समयमै प्राप्त गर्नुपर्दछ । यसै सन्दर्भमा, महानगरमा रहेका विद्यमान मानव संसाधन तथा थप आवश्यक मानव संसाधन प्राप्तिका लागि नगरपालिकाले गरेको प्रयासहरुको विश्लेषण यस अन्तर्गत राखिएको छ । महानगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुको निर्वाचन २०७४ साल बैशाख ३१ गते सम्पन्न भई प्रमुख, उपप्रमुख, ३३ जना वडा अध्यक्षहरु, ८ जना नगरकार्यपालिका सदस्यहरु तथा १२७ जना वडा सदस्यहरु कार्यरत रहेका छन् । पुनर्संरचना पछि गठन भएको महानगरपालिकाले संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको लागि परामर्शदाता नियुक्त गरी अध्ययन कार्य भैरहेकोले महानगरपालिकामा रहने महाशाखा वा शाखाहरु एकीन भई कर्मचारी दरबन्दी निर्धारण भइसकेको अवस्था छैन । महानगरपालिकाको कार्यलाई व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गर्नको लागि संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण स्वीकृत गरी सो बमोजिमको महाशाखा तथा शाखाहरुको व्यवस्था, विद्यमान कर्मचारीहरुको मिलान तथा थप कर्मचारी प्राप्ति गर्ने प्रकृया तत्काले अघि वढाउन आवश्यक देखिन्छ । साथै केही विषयगत विषेशज्ञहरुको दरवंदीको व्यवस्था गरी तत्कालै नियुक्त गर्नुपर्ने आवश्यकता महशुस गरिएको छ । महानगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरु निरन्तर रुपमा सरुवा वा अवकाश भई रहेकोले संख्या एकीन नभए तापनि हाल महानगरमा करिव ९०० जना कार्यरत रहेको अनुमान छ । शाखागत रुपमा नगरपालिकामा निम्न अनुसार कर्मचारीहरु कार्यरत रहेका छन्:

तालिका ३: महानगरपालिकामा शाखागत रुपमा कार्यरत कर्मचारीहरु (माघ, २०७६)

महाशाखा/शाखा	कार्यरत कर्मचारीहरु
प्रशासन महाशाखा/शाखा	अधिकृत आठौं – १ अधिकृत छैटौं – १ कार्यालय सहयोगी – २
प्रमुखको सचिवालय	अधिकृत सातौं – १ स्वकीय सचिव – १ (करार) जनसम्पर्क (प्रेस) संयोजक – १ (करार) कार्यालय सहयोगी – १
उप प्रमुखको सचिवालय	सहायक पाचौं – १
शहरी पुर्वाधार महाशाखा र अन्तर्गतका सबै शाखाहरु	अधिकृत सातौं (इन्जिनियर) – १० अधिकृत छैटौं (इन्जिनियर) – २० सहायक पाँचौं (सव इन्जिनियर) – ३५
सामाजिक विकास महाशाखा र सो अन्तर्गतका – सामाजिक समावेशीकरण शाखा (महिला, वालवालिका, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक र अन्य विविध) – गैरसरकारी संघसंस्था परिचालन र समन्वय शाखा	**अधिकृत नवौं - १** अधिकृत आठौं – १ अधिकृत सातौं – १ अधिकृत छैटौं – १ सहायक पाँचौं – २
शहरी योजना आयोग	उपाध्यक्ष – १ सदस्य – ३ सदस्य सचिव – १ (प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)
आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखा	अधिकृत सातौं प्रशासन/लेखा – १ सहायक पाँचौं प्रशासन – २ सहायक चौथो प्रशासन – २ कार्यालय सहयोगी – १
भुकम्प सुरक्षा महाशाखा	अधिकृत सातौं (इन्जिनियर) – १ अधिकृत छैटौं (इन्जिनियर) – २

	सहायक पाँचौं (सव इन्जिनियर) – ३ सहायक चौथो (प्र) – २ सहायक तृतीय (प्र) – १ स्वयमसेवक – १ कार्यालय सहयोगी – १
कानून महाशाखा	अधिकृत (कानून) सातौं – १ अधिकृत (कानून) छैटौं – १ सहायक चौथो (प्र) – २ कार्यालय सहयोगी – १
घरनम्वर शाखा	अधिकृत छैठौं – १ सहायक पाचौं – १ सहायक चौथो (प्र) – ३ सहायक कम्प्युटर अपरेटर – १ कार्यालय सहयोगी – १
वातावरण शाखा	अधिकृत छैटौं – १ सहायक चौथो – १ कार्यालय सहयोगी – १
आर्थिक प्रशासन महाशाखा	**अधिकृत नवौं प्रशासन/लेखा – १**
विनियोजन शाखा	अधिकृत आठौं प्रशासन/लेखा – २ अधिकृत छैठौं प्रशासन/लेखा – ३ सहायक पाँचौं (प्र)– १ सहायक पाँचौं (लेखा)– ३ सहायक चौथो (प्र) – १
राजस्व शाखा	अधिकृत सातौं प्रशासन – १ अधिकृत छैठौं प्रशासन – १ अधिकृत छैठौं लेखा – १ सहायक चौथो – ४ सहायक तृतिय – १ कार्यालय सहयोगी – १
सहकारी शाखा	अधिकृत छैटौं – १ सहायक पाँचौं – २
योजना शाखा (प्रशासन)	अधिकृत सातौं – १ अधिकृत छैटौं – १ सहायक पाँचौं – २ कार्यालय सहयोगी – १
सरसफाइ शाखा	अधिकृत छैटौं – १ सहायक पाँचौं – १ सहायक चौथो – १ (ल्याण्ड फिल)
भण्डार आपुर्ति शाखा	सहायक चौथो – १ नगर प्रहरी – १ कार्यालय सहयोगी – १
सूचना प्रविधि शाखा	अधिकृत छैटौं – २ सहायक चौथो – १ (सूचना केन्द्र)
निरीक्षण शाखा (नगर प्रहरी)	अ.स.इ. – ९ जवान – १०
पशुसेवा शाखा	अधिकृत छैठौं (प्र)– २ सहायक पाँचौं (प्रा)– ४ सहायक चौथो (प्र) – १ सहायक चौथो (प्रा)– ३ (करार) का.स. (प्रा भेटेनरी) – ३ (करार) कम्प्युटर अपरेटर – १ (करार) कार्यालय सहयोगी – २
पञ्जिकरण शाखा	अधिकृत छैटौं – १ सहायक पाँचौं – १
फेवाताल संरक्षण शाखा	अधिकृत छैटौं (प्रा) – १ सुपरभाइजर – २ (करार)

	कार्यालय सहयोगी – १
स्वास्थ्य महाशाखा	व.स्वा.शि.प्र. अधिकृत दशौं – १ ज.स्वा.अ. अधिकृत सातौं – १ (करार) हे.इ. अधिकृत छैटौं – ३ अस्पताल नर्सिङ्ग अधिकृत छैठौं – १ हे.ई. सहायक पाँचौं – १ सहायक पाँचौं (प्र) – १ हे.ई. सहायक चौथो – १ (करार) स.क.अ. – १ (करार) भ्याक्सीनेटर – ३ (करार) फिल्ड अफिसर – १ (NHSSP वाट) कार्यालय सहयोगी – १
कृषि महाशाखा	अधिकृत नवौं – १ अधिकृत सातौं – १ अधिकृत छैटौं – १ सहायक पाँचौं – ३ सहायक चौथो – १ कार्यालय सहयोगी – १
शैक्षिक प्रशासन महाशाखा	**अधिकृत दशौं – १** **सहायक पाँचौं – २** कार्यालय सहयोगी – १
माध्यमिक शिक्षा व्यवस्थापन शाखा	अधिकृत आठौं – १ अधिकृत सातौं – १
आधारभूत विद्यालय व्यवस्थापन शाखा	अधिकृत सातौं – २
युवा, खेलकुद तथा परीक्षा शाखा	अधिकृत सातौं – २
खरिद शाखा	अधिकृत सातौं (प्र) – १ अधिकृत सातौं (प्रा) – १ सहायक पाँचौं – १
दर्ता चलानी इकाई	सहायक पाँचौं – १ कार्यालय सहयोगी – १
यान्त्रिक शाखा वारुण यन्त्र समेत	मेकानिकल इन्जिनियर छैटौं – १ मेकानिकल/मिस्त्री – २ फा.मे जम्दार – १ फा.मे हवल्दार – १ फा.मे सी – ४ चालक – २
आप्रवासन स्रोत केन्द्र (सामी)	अधिकृत छैटौं – १
सेवा केन्द्र ५ वटा	अधिकृत आठौं – ३ अधिकृत सातौं – २ इन्जिनियर सातौं – १ सहायक चौथो/पाँचौं – ४ अमिन चौथो/पाँचौं– ५
वडा कार्यालयहरु ३३ वटा (प्रति वडा कार्यालय औषत) वडा सचिव (पञ्जिकरण तथा सामाजिक सुरक्षा) राजश्व योजना तथा प्राविधिक प्रशासन	 **अधिकृत छैटौं/सहायक पाँचौं – १** सहायक पाँचौं/चौथो – १ प्राविधिक अधिकृत छैटौं/पाँचौं – १ सहायक चौथो/पाँचौं – १ सहायक चौथो/पाँचौं – १ देखि ३ कार्यालय सहयोगी – १

स्रोतः पोखरा महानगरपालिकाका सम्बन्धित महाशाखा/शाखाहरुवाट प्राप्त विवरण

६.४ **मानव संसाधन क्षमता विकासः** महानगरपालिकाको भूमिकालाई प्रभावकारी रुपमा सम्पादन गर्न विद्यमान मानव संसाधनको सक्षमता (ज्ञान, सीप र मनोवृत्ति) मा निरन्तर सुधार ल्याउन जरुरी हुन्छ

। यस अन्तर्गत स्थानीय सरकारका भूमिका पुरा गर्ने जिम्मेवारीमा रहेका जनशक्ति (निर्वाचित पदाधिकारीहरु, कर्मचारीहरु, स्थानीय सरकारसंग प्रत्यक्ष सम्लग्न भई कार्य गर्ने उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरु, स्वयंसेवीहरु आदि) को क्षमता विकास पर्दछ । नगरपालिकाले मानव संसाधन विकासका लागि गरेका प्रयासहरुको विश्लेषणलाई यस अन्तर्गत राखिएको छ । नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुलाई नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य विकास साझेदारहरुवाट आपूर्तिमा आधारित विभिन्न तालिमहरु उपलब्ध गराइएका छन् । नगरपालिकाको आ.व. २०७६।७७ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा तालिम, संगठन व्यवस्थापन सर्भेक्षण, राजस्व प्रशासन सुधार तथा कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता विकासका लागि .९५ लाख वजेट विनियोजन गरेको छ । तथापि, महानगरको परिवर्तित भूमिका अनुसार कार्य सम्पादनका लागि जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुको क्षमता विकासकोलागि योजनावद्ध रुपमा कार्यक्रमहरु संचालन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

७. क्षमता विकासका प्रस्तावित कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरु

महानगरपालिकाको विद्यमान अवस्थाको अध्ययनको आधारमा माग तथा आपूर्तिमा आधारित संस्थागत क्षमता विकास प्रस्ताव गरिएका कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरुको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

पोखरा महानगरपालिका कार्यालय
संस्थागत क्षमता विकास योजना

तयारी मितिः माघ २६, २०७६

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले ब्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	जम्मा	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	चालु आय	वाह्य
भौतिक स्रोत साधन व्यवस्थापन							१०४९०	२३९०	४०००	४१००	६६९०	३८००
नयाँ कार्यालय भवन वनाउन स्थान प्राप्त गरी सेवाग्राही मैत्री (महिला, शिशु स्याहार, अपांङ्गता, जेष्ठ नागरिक) भवन निर्माण गर्ने ।	भवन	१	सडक पुल तथा भवन शाखा				५०००	१०००	२०००	२०००	२५००	२५००
ग्रामिण प्रकृतिका वडामा कृषि प्रसार सेवा केन्द्र तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुको भवन वनाउने ।	भवन	२०	सडक पुल तथा भवन शाखा				२०००	४००	८००	८००	२०००	
महानगरको मौजुदा भवनहरुको क्षमता तथा शाखाहरुको कामको प्रकृति अनुसार कार्यालयको शाखाहरुलाई पर्याप्त कार्यस्थान तथा फर्निचरको व्यवस्था गर्ने ।	प्याकेज	३	सार्वजनिक खरिद शाखा				३००	१००	१००	१००	३००	
कार्यालयका प्रत्येक विभाग/महाशाखाको कार्यसम्पादन तथा अनुगमनकालागि १ वटा गाडी उपलब्ध गराउने ।	वटा	५	सार्वजनिक खरिद शाखा				२५०	५०	१००	१००	२५०	
वडा कार्यालयहरु तथा सेवा केन्द्रहरुको भौतिक पुर्वाधार आवश्यकता अध्ययन गरी अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा आवश्यक मोटरसाईलकल, स्कुटर, फर्निचर, कम्प्युटर तथा प्रिन्टर उपलब्ध गराउने ।	प्याकेज	३	सार्वजनिक खरिद शाखा				३००	१००	१००	१००	३००	
निम्न कार्यको लागि सफ्टवयरको स्थापना वा विकास तथा तालिम प्रदान गरी सञ्चालनमा	प्याकेज	२	सूचना प्रविधि				१५	१५			१५	

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	जम्मा	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	चालु आय	वाह्य
ल्याउने । – अपांङ्गता परिचय पत्र वितरण तथा अभिलेख – गैससहरुको अभिलेख तथा अनुगमन – शिक्षा सूचना प्रणाली – कृषि तथा पशु विकास सूचना प्रणाली			शाखा र सार्वजनिक खरिद शाखा									
महानगरमा हाल संचालित सफ्टवयरहरुको अध्ययन गरी एक आपसमा आवद्ध गराउने ।	प्याकेज	१	सूचना प्रविधि शाखा				१०	१०			१०	
उपयुक्त डाटावेस म्यानेजमेन्ट प्रणाली (क्लाउड वेस्ड डाटा स्टोरेज प्रणाली) अपनाउने ।	प्याकेज	१	सूचना प्रविधि शाखा				१०	१०			१०	
महानगरपालिका कार्यालयमा आन्तरिक टेलिफोन (इन्टरकम) को स्थापना गर्ने ।	प्याकेज	१	सार्वजनिक खरिद शाखा				५	५			५	
फोहर व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षणकोलागि सार्वजनिक निजी साझेदारीमा नविन प्रविधिको उपयोग गर्ने प्रविधि तथा उपकरणहरु खरिद, तालिम तथा सञ्चालन व्यवस्था गर्ने । – हाईड्रोलिक ल्याडर (Hydraulic Ladder) सहितका दमकलहरु – रेस्क्यु इक्युपमेन्ट (Rescue Equipment/PPE) – अटोमेटेड स्प्लीटर्स, प्लान्टर, गार्डेनर्स (Automated splitters/ Planters/ Gardeners) – इन्सिनिरेटर प्लान्ट (फोहर वाट उर्जा) – मास फोहर संकलन तथा व्यवस्थापन उपकरण (Mass Waste Collection and	वटा	८	सार्वजनिक खरिद शाखा, वातावरण शाखा र निजी क्षेत्र				२०००	५००	५००	१०००	१०००	१०००

क्षमता विकासका कियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	जम्मा	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	चालु आय	वाह्य
Management Equipment)												
निजी क्षेत्रको साझेदारीमा HCWM Guideline अनुसारको स्वास्थ्य संस्था जन्य फोहर व्यवस्थापनकोलागि आवस्यक पूर्वाधार वनाउने ।	वटा	१	वातावरण शाखा र निजी क्षेत्र				५००	२००	३००		२५०	२५०
निर्माण सामग्रीहरुको गुणस्तर मापनकोलागि आवश्यक उपकरण सहितको ल्यावको स्थापना गर्ने ।	वटा	१	सडक पुल तथा भवन शाखा				१००		१००		५०	५०
नीति, योजना, कानून, कार्यविधि र पद्धति							**१३३३**	**६६८**	**४६०**	**२०५**	**७२३**	**६१०**
(क) नीति तथा रणनीति							**२१**	**१६**	**५**	**०**	**२१**	**०**
फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि स्थानीय तहहरुवीच सहकार्यको सम्भावनाको अध्ययन गरी नीति तर्जुमा गर्ने ।	कार्यक्रम	१	वातावरण शाखा				१०	५	५		१०	
विकासमा सामाजिक परिचालनको माध्यमवाट महिला, वालवालिका र लक्षित क्षेत्रको विकास सम्वन्धी नीति तथा रणनीति तर्जुमा गर्ने ।	कार्यक्रम	१	सामाजिक विकास महाशाखा				५	५			५	
विकास निर्माणमा जलवायु परिवर्तन, वातावरण संरक्षण, विपद उत्थानशीलता तथा कार्वन न्यूनीकरण जस्ता पक्षहरुलाई अनिवार्य समावेश गर्ने गरी नीति तथा रणनीति तर्जुमा गर्ने ।	कार्यक्रम	१	सडक पुल तथा भवन शाखा र वातावरण शाखा				५	५			५	
उत्थानशील स्थानीय समुदायकालागि रणनीति तर्जुमा गर्ने ।	वटा	१	विपद व्यवस्थापन शाखा				१	१			१	
(ख) मध्यमकालीन योजना तथा गुरु योजना							**२३१**	**१८१**	**५०**	**०**	**१२१**	**११०**

क्षमता विकासका कियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/ ७८	२०७८। ७९	२०७९। ८०	जम्मा	२०७७७ ८	२०७८। ७९	२०७९। ८०	चालु आय	वाह्य
महानगरपालिकाको ३ बर्षे क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्ने ।	वटा	१	प्रशासन शाखा				५					५
सामाजिक परिचालन र महिला, वालवालिका तथा लक्षित वर्ग विकासलाई समेत समावेश गरी आवधिक नगर विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	वटा	१	शहरी योजना आयोग				१००	१००			५०	५०
निम्न विकास क्षेत्रहरुमा आवधिक रणनीतिक योजना वा गुरु योजनाहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने । – आर्थिक विकास योजना – स्वास्थ्य योजना – नगरस्तरीय विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन योजना – २० वटा ग्रामिण वडालाई लक्षित गरी कृषि तथा पशु विकास योजना – महानगर पर्यटन विकास गुरु योजना – फोहरमैला व्यवस्थापनमा दीर्घकालिन योजना	वटा	२	शहरी योजना आयोग				१००	५०	५०		५०	५०
नगरका भौतिक संरचना तथा साधनहरुको मर्मतकोलाीग मध्यकालिन मर्मत सम्भार योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	वटा	१	सडक पुल तथा भवन शाखा				२०	२०			२०	
राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरी लागु गर्ने ।	वटा	१	राजश्व शाखा				५	५				५
महानगरपालिकाको मध्यकालिन खर्च संरचना तर्जुमा गर्ने ।	वटा	१	शहरी योजना आयोग तथा				१	१	१		३	

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	जम्मा	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	चालु आय	वाह्य
			आर्थिक प्रशासन शाखा									
(ग) ऐन, नियम, मापदण्ड तथा कार्यविधि							४४	४४	०	०	४४	०
ऐन तथा नियमावली तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने । – स्थानीय सेवा संचालन ऐन – नगर शिक्षा ऐन – प्राविधिक शिक्षालय सञ्चालन ऐन – स्थानीय सरकारको कर तथा गैरकर सम्बन्धी कानून – स्थानीय वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन – स्थानीय सरकारको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन – सार्वजनिक खरिद नियमावली	वटा	७	कानून शाखा र सम्वन्धित शाखा				७	७			७	
योजना तथा कार्यको कार्यान्वय, अनुगमन तथा मूल्यांकनकोलागि मापदण्ड तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने । – निर्माण कार्यको गुणस्तर मापन – स्वास्थ्य संस्थाको अनुगमन	वटा	२	कानून शाखा र सम्वन्धित शाखा				२	२			२	
कार्य सम्पादनमा प्रकृयागत स्पष्टताकोलागि कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरु तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने । – न्यायिक कार्य प्रकृया तथा विवाद समाधान सम्वन्धी	वटा	२०	कानून शाखा र सम्वन्धित शाखा				२०	२०			२०	

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/७८	२०७८।७९	२०७९।८०	जम्मा	२०७७/७८	२०७८।७९	२०७९।८०	चालु आय	वाह्य
– वडा तथा विषयगत क्षेत्रलाई समेत समावेश गरी वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा कार्यविधि – मर्मत सम्भार तथा मर्मत सम्भार कोष सञ्चालन (नगर तथा वडा) कार्यविधि – कार्यसम्पादनमा आधारित अनुगमन तथा मूल्यांकन निर्देशिका – आन्तरिक सूचना तथा संचार कार्यविधि – कर्मचारीलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने कार्यविधि – कृषि व्यवसाय प्रवर्धन कार्यविधि – पर्यटन विकास तथा प्रवर्धन कार्यविधि – उत्पादनमा आधारित कृषि तथा पशु अनुदान कार्यविधि – व्यवसाय कर सम्बन्धसम्बन्धी कार्यविधि – घरवहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि – स्थानीय सरकारमा करारमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि – नदी तथा अन्य सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाई सम्बन्धी कार्यविधि – आपतकालिन कार्यसञ्चालन विधि – वालकल्याण गृह कार्यविधि – वाल विवाह विरुद्ध कार्यक्रम सञ्चालन खर्च कार्यविधि – सडक बालबालिका व्यवस्थापन खर्च कार्यविधि – गरीबी निवारणकालागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि												

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	जम्मा	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	चालु आय	वाह्य
– कार्यसम्पादन तथा सूचकमा आधारित कर्मचारीको कार्यसम्पादन मूल्यांकन कार्यविधि – सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनवाई र गुनासो सम्वोधन कार्यविधि												
मौजुदा ऐन, नियम, मापदण्ड, कार्यविधि आदिको परिमार्जन गर्ने । – भवन निर्माण मापदण्ड – सार्वजनिक निजी साझेदारी ऐन – आर्थिक कार्यविधि ऐन (वडा तथा सेवा केन्द्र प्रमुखको भूमिकालाई स्पष्ट गरी)	वटा	३	कानून शाखा र सम्वन्धित शाखा				१	१			१	
शिक्षाका कर्मचारी तथा शिक्षकहरुको आचार संहिता वनाउने ।	वटा	१	शिक्षा शाखा				१	१			१	
महानगरपालिका तथा वडा कार्यालयहरुको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण पुरा गरी सो अनुसार संगठन व्यवस्था, कार्य विभाजन तथा कार्यविवरण उपलब्ध गराउने (रोजगार तथा तथा पर्यटन प्रवर्धनलाई समेत समावेश गरी) ।	वटा	१	प्रशासन शाखा									
स्वास्थ्य क्षेत्रको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भे गराई कार्य जिम्मेवारी तथा कार्य बोझको आधारमा दरवंदी थप गरी कर्मचारी व्यवस्था गर्ने ।	वटा	१	प्रशासन शाखा र स्वास्थ्य शाखा				३	३			३	
महानगरपालिकाको गुनासो सुन्ने तथा फछ्र्यौट गर्ने अधिकारी तोकी प्राप्त गुनासोहरुको सम्वोधनको अवस्था अद्यावधिक गर्ने ।	पटक	१	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत									

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/ ७८	२०७८/ ७९	२०७९/ ८०	जम्मा	२०७७/७८	२०७८/ ७९	२०७९/ ८०	चालु आय	वाह्य
वडा कार्यालयहरुको जिम्मेवारी अनुसार नागरिक वडापत्र अद्यावधिक गरी प्रकाशन तथा प्रचार प्रसार गर्ने ।	प्याकेज	१	प्रशासन शाखा				१०	१०			१०	
कर्मचारीको कार्य तथा आचार संहिता अनुगमनलाई प्रणालीलाई प्रभावकारी वनाउन अनुगमन संयन्त्रको स्थापना गर्ने ।	पटक	१	कार्यपालिका									
(घ) **वार्षिक योजना, कार्यान्वय तथा कार्यसञ्चालन प्रकृया**							१०३७	४२७	४०५	२०५	५३७	५००
राजश्व वजेट, अभिलेख तथा प्रतिवेनमा आर्थिक संकेत वर्गिकरणलाई व्यवहारमा ल्याउने ।			आर्थिक प्रशासन शाखा									
भौतिक पूर्वाधार तथा मेसीन उपकरणहरुको मर्मत सम्भारकोलागि नियमित रुपमा वार्षिक वजेटको व्यवस्था गर्ने ।	पटक	३	वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति									
मर्मत सम्भार कार्यविधिमा वडा स्तरिय योजनाहरुलाई समेटी वडास्तरिय मर्मत सम्भार वजेटको व्यवस्था गर्ने ।	पटक	३	वडा समिति									
नगरपालिकाको बहुवर्षे योजनाको खरिद गुरु योजना तथा बजेट पारित भएपछि सवै महाशाखा, शाखा तथा वडाहरुको वार्षिक खरिद योजना तर्जुमा गर्ने ।	पटक	३	सार्वजनिक खरिद शाखा तथा सम्वन्धित शाखा									
नगरको स्वामित्वमा भएका भवन तथा जग्गा र नगरपालिकाको हक भोगमा रहेका अन्य सार्वजनिक सम्पत्ति (जग्गा तथा भवन) को अभिलेख राख्न समिति गठन गर्ने ।	पटक	१	कार्यपालिका				५	५			५	

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७। ७८	२०७८। ७९	२०७९। ८०	जम्मा	२०७७७ ८	२०७८। ७९	२०७९। ८०	चालु आय	वाह्य
नक्सा, योजना, पञ्जिकरण, सामाजिक सुरक्षा, सहकारी, कर्मचारी अभिलेख जस्ता विवरण विद्युतिय माध्यममा अभिलेख राख्ने ।	वटा	१,००,०००	सूचना प्रविधि शाखा	—	—	—	२०	१०	५	५	२०	
लेखा सफ्टवयर (SuTRA) र राजश्व सफ्टवयर (TPIMS) को सफ्टवयरलाई अद्यावधिक र अन्तरसम्वन्धित गरी संचालन तालिम दिने ।	पटक	१	सूचना प्राविधि शाखा र आर्थिक प्रशासन शाखा	—			५	५			५	
सहकारी विभागले उपलब्ध गराएको COPOMIS सफ्टवयरमा सहकारीहरुको तथ्यांङ्क प्रविश्ट गर्ने ।	वटा	१००	सहकारी शाखा	—			१	१			१	
मझौला तथा ठूला आयोजनाहरुको बिस्तृत परियोजना प्रतिवेदनहरु तयार गरी सो को आधारमा वार्षिक योजना तथा वजेट विनियोजन गर्ने ।	वटा	२०	सडक पुल तथा भवन शाखा	—	—	—	१०००	४००	४००	२००	५००	५००
सेवा केन्द्रको अवधारणा र आवश्यकता सम्वन्धमा अध्ययन गर्ने ।	पटक	१	प्रशासन शाखा	—								
राजश्व असुलीको अनुगमन तथा राजश्व परिक्षणलाई आन्तरिक लेखापरीक्षणको कार्यविवरण भित्र राखि सुदृढ वनाउने ।	पटक	१	प्रशासन शाखा	—								
नगरपालिकावाट हुने मुख्य कार्यहरुको कार्य प्रवाह चार्ट तयार गर्ने ।	वटा	१०	प्रशासन शाखा तथा सम्वन्धित शाखा	—			१	१			१	
नगरपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई अफिसीयल इमेल प्रदान गर्ने ।	प्याकेज	१	सूचना प्रविधि	—			५	५			५	

क्षमता विकासका कियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी शाखा	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले ब्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/ ७८	२०७८/ ७९	२०७९/ ८०	जम्मा	२०७७/७ ८	२०७८/ ७९	२०७९/ ८०	चालु आय	वाह्य
मानव संसाधन प्राप्ती							४९०	१३०	१८०	१८०	४९०	०
महानगरपालिका तथा वडा कार्यालयहरुको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण पुरा गरी सो अनुसार मौजुदा कर्मचारीहरुको कार्यविभाजन तथा आवश्यक कर्मचारी नियुक्ती प्रकृया अघी वढाउने ।	पटक	१	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत									
वडा स्तरमा कृषि तथा पशु प्राविधिक नियुक्ती गर्ने ।	जना	२०	कार्यपालिका				४००	१००	२००	२००	४००	
महानगरमा विषयगत विषेशज्ञ जनशक्तिको (सूचना प्राविधि, वातावरण, स्टक्चर, जिआईएस्, न्याय आदि) व्यवस्था गर्ने ।	जना	५	कार्यपालिका				९०	३०	३०	३०	९०	
तालिम, गोष्ठी, अवलोकन, अध्ययन, अनुसंधान							२२०	१००	६०	६०	९५	१२५
कार्यपालिका सदस्यहरुलाई ऐन नियम तथा कार्यविधिहरुको वारेमा अभिमुखिकरण तथा ऐन नियम तर्जुमा तालिम उपलब्ध गराउने ।	पटक	३	कानून शाखा				१५	५	५	५	१०	५
लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास नीति तथा प्रकृयाको विषयमा जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुको क्षमता विकासकोलागि तालिम प्रदान गर्ने ।	पटक	३	सामाजिक विकास शाखा				१५	५	५	५	५	१०
सामाजिक विकासका क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारीहरुलाई सामाजिक क्षेत्रको कार्यहरु तथा कार्यप्रकृयावारे सम्वन्धी तालिम दिने ।	पटक	३	सामाजिक विकास शाखा				१५	५	५	५	५	१०

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले ब्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७।७८	२०७८।७९	२०७९।८०	जम्मा	२०७७७८	२०७८।७९	२०७९।८०	चालु आय	वाह्य
वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति तथा विषयगत कार्य समूहका पदाधिकारीलाई वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा सम्वन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।	पटक	३	आर्थिक प्रशासन शाखा				१५	५	५	५	५	१०
वडा अध्ययक्ष, सेवा केन्द्र प्रमुख तथा वडा सचिवहरुलाई वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा सम्वन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।	पटक	३	आर्थिक प्रशासन शाखा				१५	५	५	५	५	१०
अभिलेख व्यवस्थापनमा सम्लग्न कर्मचारीहरुलाई (वडा समेत) अभिलेख व्यवस्थापन सम्वन्धी तालिम संचालन गर्ने ।	पटक	३	प्रशासन शाखा				१५	५	५	५	५	१०
फोहरमैलामा काम गर्ने कर्मचारीहरुको लागि सुरक्षा सम्वन्धि तालिम दिने तथा उपकरण उपलब्ध गराउने ।	पटक	३	वातावरण शाखा				१५	५	५	५	५	१०
प्राविधिक जनशक्तिलाई वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन तालिम दिने ।	पटक	३	वातावरण शाखा				१५	५	५	५	५	१०
राजश्व तथा आर्थिक प्रशासनमा कार्यरत कर्मचारीहरु (वडा समेत) लाई राजश्व परिचालदन सम्वन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।	पटक	३	राजश्व शाखा				१५	५	५	५	५	१०
स्वास्थ्य केन्द्र तथा चौकीका कर्मचारीहरुलाई स्वास्थ्य गतिविधिहरुको अभिलेखीकरण तथा प्रतिवेदनकोलागि तालिम संचालन गर्ने (DHIS – 2) ।	पटक	१	स्वास्थ्य शाखा				५	५			५	
कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुलाई आचार संहिताको वारेमा अभिमुखीकरण गर्ने ।	पटक	१	प्रशासन शाखा				१	१			१	

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७/ ७८	२०७८/ ७९	२०७९/ ८०	जम्मा	२०७७/७ ८	२०७८/ ७९	२०७९/ ८०	चालु आय	वाह्य
वडास्तरमा फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न कर्मचारीहरुलाई तालिम प्रदान गर्ने ।	पटक	१	वातावरण शाखा	—			३	३			३	
वडाका कर्मचारीहरुलाई आर्थिक प्रशासन, योजना सञ्चालन तथा खरिद व्यवस्था सम्वन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।	पटक	१	आर्थिक प्रशासन शाखा	—			५	५			५	
कर्मचारी तथा वडा अध्यक्षहरुलाई सफल कार्यक्रमहरु अध्ययन तथा अवलोकनको लागि भ्रमणको व्यवस्था गर्ने ।	पटक	३	आर्थिक प्रशासन शाखा तथा सम्वन्धित शाखा	—	—	—	३०	१०	१०	१०	१५	१५
कृषि क्षेत्रमा कार्यगर्ने कर्मचारीलाई अर्गानिक खेति, नविनतम कृषि प्रविधि प्रवर्धन तथा जलवायु परिर्वन अनुकुलन तालिम अभिमुखिकरण प्रदान गर्ने ।	पटक	१	आर्थिक प्रशासन शाखा	—			५	५			५	
कृषि तथा पशु विकाससंग सम्वन्धित सफल कृषि कार्यक्रमहरुवारे अनुभव लिन अन्तर स्थानीय तह अनुभव आदान प्रदानकोलागि अध्ययन भ्रमण आयोजना गर्ने ।	पटक	१	आर्थिक प्रशासन शाखा तथा सम्वन्धित शाखा	—	—	—	१०	१०			५	५
वडाका कर्मचारीहरुलाई द्वन्द व्यवस्थापन तालिम संचालन गर्ने ।	पटक	१	प्रशासन शाखा	—			३	३			३	
वार्षिक योजना तथा वजेट कार्यान्वयन मार्गदर्शन तयार गरी सम्वन्धित महाशाखा तथा शाखा प्रमुखहरुलाई अभिमुखिकरण गर्ने ।	पटक	३	आर्थिक प्रशासन शाखा	—	—	—	३	३			३	
महानगरका प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई जोखिम संवेदनशील भू उपयोग योजना तर्जुमा सम्वन्धी	पटक	१	शहरी विकास	—	—	—	५	५				५

क्षमता विकासका कियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु लाखमा				लागत ले व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७७। ७८	२०७८। ७९	२०७९। ८०	जम्मा	२०७७७ ८	२०७८। ७९	२०७९। ८०	चालु आय	वाह्य
तालिम प्रदान गर्ने ।			शाखा									
महानगरपालिकाका प्राविधिक कर्मचारीहरु तथा परामर्शदाताहरुलाई राष्ट्रिय भवन संहिता सम्वन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।	पटक	३	शहरी विकास शाखा				१५	५	५	५		१५
कुल जम्मा							१२५३३	३२८८	४७००	४५४५	७९९८	४५३५

८. क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि स्रोत व्यवस्थापन

क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि महानगरपालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नै स्रोतको व्यवस्था गर्नु पर्ने हुन्छ । यद्यपि, यसको कार्यान्वयको लागि वाह्य सहयोग समेत जुटाई आवश्यक स्रोत (बजेट, समय तथा स्रोत व्यक्ति) को व्यवस्थापन गर्नु चुनौतीपुर्ण नै हुन्छ । क्षमता विकास योजनामा समावेश गरिएका कतिपय कार्यक्रम/क्रियाकलापहरु सहयोगी संस्थाहरुसंगको साझेदारीमा पनि संचालन गर्न सकिने हुँदा समन्वय तथा सहकार्यको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यसका लागि मानव संसाधन विकास शाखाको भूमिका महत्वपूर्ण हुन जान्छ ।

तीनवर्षीय संस्थागत क्षमता विकास योजना (आ.व. २०७७/७८ देखि २०७९/८० सम्म) मा समावेश गरिएका कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरु सम्पन्न गर्नका लागि कुल रु १ अरव २५ करोड ३३ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । जसमध्ये महानगरपालिकाको स्रोत (आन्तरिक आय, राजस्व बाँडफाँड र समानिकरण अनुदान) वाट ७९ करोड ९८ लाख (६४ प्रतिशत) खर्च हुने तथा वाह्य स्रोत (ससर्त अनुदान तथा सहयोग) वाट ४५ करोड ३५ लाख (३६ प्रतिशत) प्राप्त हुने प्रक्षपण गरिएको छ । आ.व. २०७६।७७ को लागि महानगरपालिकाको बजेट ७ अरव ५४ लाख रहेको छ । यसको आधारमा आगामी ३ बर्षमा नगरपालिकाको कुल बजेट न्यूनतम २१ अरव १ करोड ६२ लाख हुने अनुमान गर्न सकिन्छ । यसको आधारमा क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि कुल बजेटको करिव ६ प्रतिशत विनियोजन गर्नुपर्ने देखिन्छ । क्षमता विकास योजनामा भवन निर्माण तथा ठुला मेसिन तथा औजारकोलागि आवश्यक रकम पनि अनुमान गरिएकोले योजना कार्यान्वयनको लागि बजेटको अंस उल्लेख्य देखिएको छ ।

क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि महानगरले बजेट प्राप्त गर्न सक्ने बाह्य स्रोतहरु समपुरक अनुदान, नेपाल सरकार र सो अन्तर्गतका परियोजनाहरु, प्रदेश सरकार, विकास साझेदारहरु, र PLGSP आदि हुन सक्दछन् ।

९. क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन रणनीति

महानगरपालिकाको क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि निम्न रणनीतिहरु अवलम्वन गर्ने गरी प्रस्ताव गरिएको छः

- प्रत्येक वर्ष वार्षिक बजेटमा क्षमता विकास कार्यक्रम समावेश गर्ने र कार्यान्वयनका लागि बजेट विनियोजन गर्ने,
- संस्थागत अवस्था तथा मानव संसाधन विकास आवश्यकतालाई ध्यानमा राखी क्षमता विकास कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकताको आधारमा क्रमशः संचालन गर्ने,
- संघीय मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, पिएलजिएसपी, निजी क्षेत्र तथा विकास साझेदारहरुसंगको साझेदारी र सहकार्यमा क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- क्षमता विकास क्रियाकलापको गुणस्तरको सुनिश्चितताका लागि कार्यक्रम सञ्चालन अवधिभित्रै तथा कार्य सम्पन्न भएपछि अनुगमन गर्ने,
- क्षमता विकास योजनालाइ नतिजामुखी सेवा प्रवाह तथा कार्यसम्पादनसँग आबद्ध गर्ने,
- क्षमता विकासका क्रियाकलाप संचालन गर्दा महिला, दलित, मधेशी, आदिवासी, जनजाति, सीमान्तीकृत लगायत पछाडि परेका वर्ग र समुदायलाई समेत लक्षित गरी लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको मूलप्रवाहीकरणलाई प्रवर्धन गर्ने खालका क्रियाकलापहरुलाई प्राथमिकता दिने,
- क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन गर्दा प्रदेश र सङ्घीय सरकारका निकायहरुसंग समन्वय गरी दोहोरो पना हुन नदिने,

- नवीनतम अवधारणा तथा सूचना प्रविधिहरुको उपयोगलाई प्रोत्साहन गर्ने,
- यस क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयनको अतिरिक्त विकास प्रशासन तथा सेवा प्रवाहमा आएका नवीनतम अवधारणा, सोंच, प्रविधि, नयाँ नीति-नियम जस्ता पक्षमा क्षमता विकास गर्न सङ्घीय तथा प्रादेशिक मन्त्रालयद्वारा संचालित कार्यक्रम, आयोग, विभाग तथा अन्य विशिष्ट प्रकृतिका क्षमता विकासका क्षेत्रमा क्रियाशील निकायबाट संचालन गरिने कार्यक्रमहरुमा सहभागी हुने, र
- क्षमता विकास योजनालाई वार्षिक रुपमा अद्यावधिक गर्दै लैजाने ।

अनुसूची – १

मागमा आधारित संस्थागत क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा फाराम

महाशाखा/शाखाको नाम:

	कार्यरत कर्मचारीहरु (तह, सेवा र संख्या लेख्ने)	**विद्यमान मुख्य उपकरणहरु (मेसीन, सवारी साधन र सूचना प्रविधि)**
महाशाखा		
शाखा		
शाखा		

क्षमता विकासका क्षेत्र (Areas of Capacity Development)	महाशाखा/शाखा/इकाइले गर्नुपर्ने मुख्य कार्यहरु (Major Jobs)	क्षमता न्यूनता (Capacity Gaps) (१. भौतिक स्रोत साधन, २. ऐन, नियम, विधि र प्रणाली, ३. जनशक्ति व्यवस्था, ४. ज्ञान, सीप, दक्षता)	क्षमता विकासका लागि चालिनुपर्ने उपायहरु (Measures to be adopted for Capacity Development)
(क) **विकास व्यवस्थापन**			
विषयक्षेत्रगत योजना तथा नीति			
समावेशी विकास (लैंङ्गिक, बालबालिका, सीमान्तीकृत वर्ग, गरिबमुखी विकास)			
वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन			
बार्षिक योजना तर्जुमा			
वार्षिक योजना कार्यान्वयन			
मर्मत सम्भार व्यवस्थापन			
अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणाली			
(ख) **संगठन व्यवस्थापन**			
कर्मचारी संगठन तथा कार्यविभाजन			
आन्तरिक संचार			
कर्मचारीहरुको आचार संहिता			
कर्मचारीको कार्यविवरण र कार्यसम्पादन मूल्यांकन			

(ग) **वित्तिय व्यवस्थापन**			
बजेट र आम्दानी तथा खर्च प्रणाली			
खरिद प्रणाली			
सम्पत्ति व्यवस्थापन			
प्रतिवेदन प्रणाली			
(घ) **सूचना व्यवस्थापन**			
अभिलेख व्यवस्थापन			
सूचना प्रविधिको उपयोग			
(ङ) **सूशासन**			
जनसहभागिता			
पारदर्शिता तथा सूचना प्रवाह			
जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापन			
(च) **समन्वय र सहकार्य**			
संघीय निकायहरु तथा प्रदेश सरकार			
सम्वन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरु			
गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरु			
निजी क्षेत्र			
अन्तर स्थानीय तह			
अन्तर विभाग वा महाशाखा वा शाखा			

नेतृत्व तहको क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा फाराम

पदाधिकारीः

क्षमता विकासका क्षेत्र (Areas of Capacity Development)	पदाधिकारीले गर्नुपर्ने मुख्य कार्यहरु (Major Jobs)	क्षमता न्यूनता (Capacity Gaps) (१. भौतिक स्रोत साधन, २. ऐन, नियम, विधि र प्रणाली, ३. जनशक्ति व्यवस्था, ४. ज्ञान, सीप, दक्षता)	क्षमता विकासका लागि चालिनुपर्ने उपायहरु (Measures to be adopted for Capacity Development)
स्थानीय सभा व्यवस्थापन			
कार्यपालिका बैठक व्यवस्थापन र निर्णय प्रकृया			
दुरदृष्टी र रणनीतिक (आवधिक वा एकीकृत) नगर विकास योजना			
स्थानीय ऐन कानून तर्जुमा र कार्यान्वयन			
संगठन तथा व्यवस्थापन विकास			
वडा कार्यालय व्यवस्थापन			
न्यायिक समितिको कार्यप्रणाली तथा कार्य सम्पादन			
समिति, उपसमितिहरुको परिचालन			
सामाजिक समावेशीकरण तथा निर्णय प्रकृयामा सहभागिता			
सहकार्य, समन्वय र साझेदारिता			
पारदर्शिता तथा गुनासो सुन्ने प्रणाली			
अनुगमन तथा मूल्यांकन			
संस्थागत मुल्य तथा मान्यता			